

РЕШЕНИЕ

КАРАР

с. Верхний Услон

№. 7-77

23.03.2026

Юга ры Ослан муниципаль районында бюджет
төзелеше һәм бюджет процессы турындагы
Нигезләмәгә үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Бюджет кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2023 елның 25 декабрендәге 628-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Югары Ослан муниципаль районы Советы
КАРАР ИТТЕ:

1. 2019 елның 28 октябрендәге № 50-576 карар (2025 елның 24 апрелдәге № 58-736 карар белән үзгәртелгән) белән Югары Ослан муниципаль районы Советы тарафыннан расланган Югары Ослан муниципаль районында бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы Нигезләмәгә түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1.1. Нигезләмәнең 6 нчы статьясының 7 нче пунктының икенче абзацын түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«1) Россия Федерациясе Бюджет кодексының 221 нче статьясы нигезендә билгеләнгән тәртиптә бюджет сметасын төзи, раслый һәм алып бара»;
Югары Ослан муниципаль районында бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турындагы Нигезләмә текстын яңа редакциядә расларга (1 нче кушымта).

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматның рәсми порталында, Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Югары Ослан муниципаль районы Советының бюджет-финанс мәсьәләләре буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Совет Рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы Башлыгы

Е.А. Варакин

Югары Ослан муниципаль
районы Советының 2026
елның 23 мартыннан
№ 7-77 карарына
1 нче кушымта

ЮГАРЫ ОСЛАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА БЮДЖЕТ ТӨЗЕЛЭШЕ ҺӘМ БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЫ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 нче статья. Әлеге Нигезләмә белән жайга салына торган хокукий мөнәсәбәтләр

1. Әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Уставы нигезендә район бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү барышында, шулай ук муниципаль бурыч алып бару һәм Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы (алга таба - Район) муниципаль бурыч белән идарә итү процессында бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында барлыкка килә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала.

2. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар алар Татарстан Республикасы Бюджет кодексы белән билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

2 статья. Район бюджетының хокукий формасы

Район бюджеты һәм аның үтәлеше турындагы хисап район Советы карары рәвешендә эшләнә һәм раслана.

Район бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң 10 көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

3 статья. Районда Россия Федерациясе бюджет классификациясен куллану үзенчәлекләре

1. Районның бюджет вәкаләтләренә район бюджетына кагылышлы өлешендә Россия Федерациясе бюджет классификациясен куллану тәртибен билгеләү, детальләштерү һәм билгеләү керә.

2. Бюджет керемнәренә Баш администраторлары исемлеге, аларга беркетелгән бюджет төрләре (төркемчәләре) район бюджеты турында район Советы карары белән раслана.

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының финанс-бюджет палатасы (алга таба - финанс-бюджет палатасы) жирле үзидарә органнары һәм (яки) алар карамагындагы казна учреждениеләре Баш администраторлары булган керемнәр төрләре буенча төр кодлар исемлеген раслай.

Район бюджеты акчаларын төп бүлүчеләр Исемлеге район Советының чыгымнарның Ведомство структурасы составында район бюджетына үзгәрешләр кертү турындагы карары белән билгеләнә.

Район бюджеты чыгымнары төрлөрөнөң бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалары һәм эшчәнлек юнәлешләре программалары) исемлегә, төркемә (төркемә һәм төркемчәләре) район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы составында район Советының район бюджеты турындагы карары белән яки Россия Федерациясә Бюджет кодексында билгеләнгән очрақларда район бюджетының жыелма бюджет язмасы белән раслана.

2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 26_1 статьясында каралган, жирле үзидарә органнары тарафыннан хупланган һәр гавами норматив йөкләмәгә, бюджетара трансфертка, инициативалы проектка район бюджеты чыгымнарының уникаль кодлары бирелә.

Район бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлегә һәм кодлары, әгәр Россия Федерациясә Бюджет кодексында башкача билгеләнмәгән булса, район бюджетын төзү һәм үтәүне оештыруны гамәлгә ашыручы Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

Район бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлегә һәм кодлары, аларны финанс белән тәмин итү максатчан билгеләнештәгә бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар исәбенә гамәлгә ашырыла, район бюджетын төзүне һәм төзүне гамәлгә ашыручы Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә билгеләнә, аннан күрсәтелгән бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнештәгә башка бюджетара трансфертлар бирелә.

Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганақларының Баш администраторлары Исемлегә район Советы карары белән раслана.

Район бюджеты дефицитын финанслау чыганақлары исемлегә район бюджеты турында район Советы карары белән раслана.

4 статья. Райондагы бюджет процессының принциплары һәм этаплары.

1. Районда бюджет процессы Россия Федерациясә Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясә бюджет системасы принципларына нигезләнә.

2. Бюджет процессының төп этаплары булып тора:

- район бюджеты проектын төзү;
- район бюджетын карау һәм раслау;
- район бюджеты үтөлеше;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

5 статья. Бюджет процессында катнашучылар

1. Районда бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

- 1) Район Башлығы;
- 2) район Советы;
- 3) район Башкарма комитеты;
- 4) районның финанс-бюджет палатасы;
- 5) районның Контроль-хисап палатасы;
- 6) бюджет акчаларын баш бүлүчеләр (бүлүчеләр) ;
- 7) бюджет керемнәренәң Баш администраторлары;
- 8) бюджет кытлыгын финанслау чыганақларының Баш администраторлары;
- 9) бюджет акчаларын алуучылар.

6 статья. Бюджет процессында катнашучыларга бюджет йөкләмәләре

Район Советы район бюджетын һәм аның үтәләше турындагы хисапны үз утырышларында, район Советы комитетлары, комиссияләре, эшче төркемнәре утырышларында район бюджеты үтәләшенең аерым мәсьәләләрен карау барышында, район Советы үткәрә торган тыңлауларда һәм депутат тәкъдимнәренә бәйлә рәвештә контрольне гамәлгә ашыра, тышкы муниципаль финанс контроленең хокукый органнары статусын формалаштыра һәм билгели, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренәң контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенәң гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенәң һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, район Уставы, әлегә нигезләмә белән карый һәм раслый.

Район советына аның компетенциясе кысаларында Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Югары Ослан муниципаль районының норматив хокукый актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча, аның вәкаләтләрен тәмин итү өчен, Башкарма комитет тарафыннан барлык кирәкле мәгълүмат бирелергә тиеш.

2. Башкарма комитет район бюджеты проекты тәзүне тәмин итә, аны кирәкле документлар һәм материаллар белән район Советына раслауга кертә, бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яки) тәртибен раслый, район бюджетының үтәләшен һәм бюджет хисаплылыгын тәзүне тәмин итә, район бюджеты үтәләше турындагы хисапны район Советына раслауга тапшыра, Муниципаль бурыч белән идарә итүне тәмин итә, эчке финанс контролен гамәлгә ашыра, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлегә Нигезләмә һәм (яки) алар нигезендә кабул ителә торган бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен көйли торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Районның финанс-бюджет палатасы район бюджеты проекты тәзи, аны район Советына кертү өчен кирәкле документлар һәм материаллар белән тапшыра, район бюджетын үтәүне оештыра, эчке финанс контролен гамәлгә ашыра, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлегә Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Районның контроль-хисап палатасы түбәндәге бюджет вәкаләтләрен башкара: бюджет акчаларыннан файдалануның экономиялеләген һәм нәтижәлеләген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелек аудиты буенча;

бюджет турында карарлар проектына, Россия Федерациясе бюджет законнарының башка норматив хокукый актларына, шул исәптән бюджет күрсәткечләренәң (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезләнеләгенә экспертиза ясау;

муниципаль программаларга экспертиза;

бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачылган җитешсезлекләренә бетерү һәм Россия Федерациясе бюджет законнарын камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренәң Баш администраторлары, эчке финанс аудитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча

тәкъдимнәр әзерләү;

тышкы муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

"Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында" 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән башка мәсьәләләр буенча.

5. Бюджет акчаларын баш бүлүче:

расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларын файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характерын тәмин итә;

үзенә буйсынган бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр исемлеген төзи;

расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм бюджет ассигнованиеләре цикләрендә үтәлгән тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыруны гамәлгә ашыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне тәшкил итә;

бюджет язмасын төзи, раслый һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлгән һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

муниципаль биремнәр формалаштыра һәм раслый;

максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре, аларны биргәндә билгеләнгән шартларның, максатларның һәм тәртипнең үтәлешен тәмин итә;

бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет хисабын формалаштыра;

муниципаль берәмлек исемненән аңа буйсынган бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча җавап бирә;

"Электрон бюджет" ижтимагый финанслар белән идарә итүнең дәүләт интеграцияләнгән мәгълүмат системасында капитал кертмәләренә финанс белән тәмин итү (финанслашу) чыганагы булган капитал төзелеш объекты һәм күчәмсез мөлкәт объекты турында федераль бюджет акчаларынан бирелә торган бөлешмәләр (Дәүләт оборона заказына кертелгән капитал төзелеш объектларынан һәм күчәмсез мөлкәт объектларынан тыш) төзи;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, өлгә Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайгасала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә

а ш ы р а .

6. Б ю д ж е т а к ч а л а р ы н б ү л ү ч е :

район бюджетының тиешле чыгымнарын планлаштыра;

бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр буенча бүлә һәм бюджетның тиешле өлөшөн үти;

бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре, аларны биргәндә билгеләнгән шартларның, максатларның һәм тәртипнең үтәлешен тәэмин итә;

бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчә тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларын баш бүлүченең үз карамагындагы аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

7. Бюджет акчаларын алучы түбәндәге бюджет вәкаләтләренә ия:

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 221 статьясы нигезендә билгеләнгән тәртиптә бюджет сметасын төзи, раслый һәм алып бара;

расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) башкара;

- бюджет ассигнованиеләрен куллануның нәтижәләлеген, максатчан характерын тәэмин итә;

бюджет акчаларын баш бүлүчегә (бүлүчеләргә) бюджет язмасын үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

бюджет исәбен алып бара һәм бюджет исәбен алып баруны тәэмин итә;

бюджет хисабын формалаштыра (бюджет хисаплылыгын формалаштыруны тәэмин итә) һәм бюджет акчаларын алучының бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет хисаплылыгын тапшыра;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителгән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы муниципаль хокукий актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрне башкара.

8. Район бюджеты керемнәре баш администраторы:

бюджет керемнәре администраторлары исемлеген төзи;

район бюджеты проектын төзү өчен кирәкле мәгълүматлар тапшыра;

касса планын төзү һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;

бюджет керемнәре баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

Россия Федерациясе керемнәре чыганакалары исемлегенә һәм бюджет керемнәре чыганакалары реестрына кертү өчен үзенә беркетелгән керемнәр чыганакалары турында белешмәләр тапшыра;

Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән мондый методикага карата гомуми таләпләр нигезендә бюджетка керемнәрне фаразлау методикасын раслый;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы муниципаль хокукий актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

9. Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторы:

бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының үзенә буйсынучы

администраторлары исемлекләрен төзи;

район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары буенча керемнәр һәм түләүләрне планлаштыра (фаразлый), район бюджетының бердәм санында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш;

бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларын түләү өчен бүлеп бирелгән ассигнованиеләрне куллануның адреслылыгын һәм максатчан характерын тәэмин итә;

район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының ведомство буйсынуындагы администраторларына бюджет ассигнованиеләрен бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра;

Россия Федерациясә Хөкүмәтә тарафыннан билгеләнгән мондый методиканың гомуми таләпләренә туры китереп, бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча керемнәрне фаразлау методикасын раслый;

бюджет ассигнованиеләренең нигезен төзи.

10. Район бюджеты акчаларын баш бүлүченең (бүлүчеләрнең), район бюджеты керемнәре баш администраторының (администраторларының), район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторының (администраторларының) эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру буенча бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә;

7 статья. Район бюджеты керемнәре

1. Район бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә формалаша.

8 статья. Район бюджеты чыгымнары

1. Россия Федерациясә бюджет системасы чыгымнарын формалаштыру Федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен Россия Федерациясә законнары, халыкара һәм башка шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә үтәү чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) тиешле бюджетлар акчалары исәбеннән үтәлгә тиешле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

9 статья. Резерв фонды

1. Районның Башкарма комитеты резерв фондын булдыру, киләсе финанс елы һәм планлаштырылган дәвер өчен район бюджетының чыгымнар өлешендә күздә тотыла. Фонд күләме бюджет турында карар белән билгеләнә һәм тиешле дәвер өчен бюджет турындагы карарда расланган район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменә 3 процентыннан арттырмакка тиеш.

Район бюджетының чыгым өлешендә район Советының резерв фондын булдыру тыела.

2. Район Башкарма комитетының резерв фонды акчалары көтелмәгән чыгымнарны финанс ягынан тәэмин итүгә, шул исәптән авария-торгызу эшләрен һәм

табигый бәла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен бетерүгә бәйлә башка чараларны үткәругә, шулай ук әлегә статьяның 4 пунктында күрсәтелгән тәртиптә каралган башка чараларга җибәрелә.

3. Район Башкарма комитетының резерв фондының җирле бюджет составында каралган бюджет ассигнованиеләрен куллану тәртибе район Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

4. Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турындагы хисап бюджет үтәләше турындагы еллык хисапка кушымта итеп бирелә.

10 статья. Бюджет кытлыгы

1. Район бюджеты кытлыгы, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яки) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, җирле бюджет керемнәренең расланган гомуми еллык күләменең 10 проценттан артмаска тиеш.

2. Район бюджетына карата Россия Федерациясә Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чаралар кулланылган очракта, бюджет кытлыгы, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яисә) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, район бюджеты керемнәренең расланган еллык гомуми күләменең 5 проценттан артмаска тиеш.

3. Совет карары белән акцияләр сатудан һәм капиталда катнашуның башка рәвешләреннән керемнәр кытлыгын финанслау чыганаclarы составында расланган һәм җирле бюджет акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимү очрагында, дефицит күрсәтелгән керемнәр суммалары чикләрендә билгеләнгән чикләүләргә узып китәргә һәм бюджет акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны киметергә мөмкин.

4. Еллык хисап күрсәткечләре буенча барлыкка килгән район бюджеты дефициты билгеләнгән чикләүләргә туры килергә тиеш.

10.1 статья. Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы

1. Район бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаclarы составына кертелә:

номиналь хақы Россия Федерациясә валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә урнаштырудан кәргән акчалар һәм аларны түләүгә юнәлдерелгән акчалар арасындагы аерма;

Россия Федерациясә валютасында район тарафыннан кредит оешмаларының җәлеп ителгән һәм түләнгән кредитлары арасындагы аерма;

район тарафыннан Россия Федерациясә валютасында җәлеп ителгән һәм түләнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма, Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан район бюджетына бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

җирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганаclarы.

2. Район бюджеты кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганаclarы составына кертелә:

район милкәндә булган акцияләр сатудан һәм капиталда катнашуның башка рәвешләреннән керемнәр;

район бюджеты акчалары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләргә Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга

карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китерсә яки гарантка бенефициарның принципалга карата таләп хокукларына юл куелганда, Россия Федерациясе валютасында район гарантияләрен үтәүгә җибәрелә торган акчалар күләме;

районның бүтән бурыч йөкләмәләрен түләүгә Россия Федерациясе валютасында җибәрелә торган акчалар күләме;

юридик затларга район бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма;

район бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм район бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма;

Район бюджеты чараларын исәпкә алу буенча бердәм счеттан күчерелгән акчалар һәм Район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетка күчерелгән чаралар арасында Район бюджеты чараларын исәпкә алу буенча операцияләр үткәргәндә аерма.

3. Муниципаль юл фондының хисап финанс елында файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләре объектындагы агымдагы финанс елы башына район бюджетының калган акчалары агымдагы финанс елында муниципаль юл фонды ассигнованиесе мавыгуына юнәлдерелә, шулай ук район хисаплы финанс елында күрсәтелгән субсидияләр финанс белән тәэмин итү чыганагы булып торган субсидияләр алучыларның акчалата йөкләмәләрен түләү өчен кирәкле иң чик суммалар рәвешендә бирелгән юридик затларга субсидияләр бирүгә бюджет ассигнованиеләре күрсәтелгән максатларга файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләренә калган суммасыннан артмаган объектта, район бюджеты карарында каралган Советының хокукый акты белән билгеләнә торган объектта агымдагы финанс елында кассадагы вакытлыча өзеклекләргә каплауга һәм бюджет ассигнованиеләрен арттыруга шушы муниципаль контрактлар шартлары нигезендә хисап финанс елында түләнергә тиешле товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактларның район исемнән түлөләрен, субсидияләр бирүгә бюджет ассигнованиеләрен түләүгә юнәлдереләргә мөмкин.

Район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү операцияләре составына гамәлгә куючы-Район һәм шәхси счетлары Россия Федерациясе законнары нигезендә районның финанс-бюджет палатасында ачылган оешмалар акчаларын җәлеп итү һәм кире кайтару кертелә.

3. Район бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганаклары составына кертелә:

чит ил валютасында Россия Федерациясеннән җәлеп ителгән һәм максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары белән район тарафыннан түләнгән аерма;

муниципаль гарантияләргә Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китерсә, максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләргә үтәүгә җибәрелә торган акчалар күләме.

11 Статья. Районның муниципаль бурычы структурасы

1. Районның бурыч йөкләмәләре йөкләмәләр рәвешендә булырга мөмкин:

1) районның кыйммәтле кәгазьләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә);

2) Россия Федерациясе валютасында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

4) район тарафыннан кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән кредитларына;

5) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән район гарантияләренә (муниципаль гарантияләр);

6) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;

Россия Федерациясе Бюджет кодексы гамәлгә кертелгәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләре буенча.

2. Муниципаль бурыч күләменә кертелә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) район тарафыннан кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләрдән килеп чыга торган йөкләмәләр күләме;

5) районның түләнмәгән бүтән бурыч йөкләмәләре күләме.

3. Муниципаль эчке бурыч күләменә кертелә:

1) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән кредит оешмаларыннан район тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль гарантияләрдән бирелә торган йөкләмәләр күләме;

5) районның түләнмәгән бүтән бурыч йөкләмәләре күләме Россия Федерациясе валютасында.

4. Муниципаль тышкы бурыч күләменә кертелә:

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында район тарафыннан Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән чит ил валютасындагы бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Район тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләрдән килеп чыга торган йөкләмәләр күләме.

5. Муниципаль бурыч белән идарә итү район Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла.

6. Районның бурыч йөкләмәләре кыска вакытлы (бер елдан кимрәк), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биш елдан алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

11.1 статья. Районның Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан төшереп калдыру

Әгәр Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралган түләү датасыннан соң килүче датадан соң өч ел эчендә юкка чыгарылуға күрсәтелмәгән булса (кредитор тарафыннан гамәлдә булган районның муниципаль хокукый актлары һәм шартлары белән билгеләнгән йөкләмәләр башкарылмаган), күрсәтелгән йөкләмә, әгәр район Советы карарларында башкасы каралмаган булса, тулысынча туктатылган дип санала һәм муниципаль бурычтан алына.

Муниципаль гарантияләр буенча районның Россия Федерациясе валютасындагы бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләргә туктату өчен нигез булып торган вакыйга (вакыйгалар) башланганда тулысынча кисәтелгән булып исәпкә алына һәм күрсәтелгән вакыйгалар (чаралар) башлану чарасы буенча муниципаль бурычтан күчерелә.

. Район Башкарма комитеты әлеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацында күрсәтелгән сроклар үткәннән соң муниципаль бурычтан Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләргә төрләр буенча муниципаль бурыч күләмен жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганакларында исәптән төшерү суммасын чагылдырмыйча гына, аларны исәптән төшерү суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләргә буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Муниципаль бурычтан реструктурлаштырылган, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе шартлары нигезендә аларны эмитацияләгән орган тарафыннан тулы күләмдә башкарылган (алмашу яисә Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләр нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгарылышлары күрсәтелгән орган карары белән вакытыннан алда юкка чыгарылган дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты юкка чыгару датасы башланганчы төзелгән (алмашу яисә Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләр нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә чыгару буенча йөкләмәләргә үтөлгән дип танырга хокуклы.

11.2 статья. Муниципаль алынмалар

1. Районның муниципаль эчке бурыч алулары астында муниципаль кыйммәтле кәгазьләр урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә район исемнән жирле бюджетка заем акчаларын жәлеп итү аңлашыла.

2. Районның муниципаль тышкы хисаплары дигәндә, Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Район исемнән жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү күздә тотыла, алар буенча чит ил валютасында белдерелгән Россия Федерациясе алдында Районның бурыч йөкләмәләргә барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы бурыч алулар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясенең Дәүләт тышкы бурыч алулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм район Уставы нигезендә муниципаль бурыч алулар башкару хокукы район исемненән район Башкарма комитеты карамагында.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгәндә район тарафыннан гамәлгә ашырыла:

1) бурыч йөкләмәләре буенча кичектерелгән бурычлар булмау;

2) район тарафыннан кредит рейтингы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган дәрәжәдән ким булмаган, исемлекләре Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның рейтинг гамәлләрен гамәлгә ашыручы бер яисә берничә заттан алынган.

6. Район, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртача булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, районны бурыч тотрыклылыгы дәрәжәсе түбән булган заемщиклар төркеменә кертергә, районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә, Районны бурыч тотрыклылыгы дәрәжәсе түбән булган заемщиклар төркеменә кертергә мөмкинлек бирә торган дәрәжәләргә кадәр бирергә хокуклы түгел.

7. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгының уртача дәрәжәсе булган заемчылар төркеменә кергән очракта, муниципаль гарантияләренә бары тик чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләренә, муниципаль гарантияләренә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән килештерелгән очракта гына бирергә, шулай ук әлеге программаларга үзгәрешләр кертергә хокуклы.

8. Район, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә керткән очракта, муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 5 пункттында каралган районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләре зурлыгын арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

Район, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107 1 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, кредит оешмаларынан кредитлар рәвешендә һәм Районның кыйммәтле кәгазьләрен Районның бурыч йөкләмәләрен рефинанслау максатларында гына, шулай ук Районның Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пункттында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 31 статьясындагы 7 пункттында каралган түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгән максатчан бюджет кредитлары рәвешендә генә муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырырга хокуклы.

10. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль тышкы бурыч алуларны гамәлгә ашырырга һәм муниципаль гарантияләр чит ил валютасында бирергә хокуклы түгел.

11. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә кергән очракта, муниципаль гарантияләре Россия Федерациясе валютасында бары тик чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) Россия Федерациясе валютасында муниципаль эчке бурыч алулар, муниципаль гарантияләр программаларын Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан килештерелгән очракта гына чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына), шулай ук әлеге программаларга үзгәрешләр кертелгән очракта гына бирергә хокуклы.

12. Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары буенча районның Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пунктында каралган түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгән максатчан бюджет кредитлары буенча йөкләмәләрен реструктуризацияләүне үткөрү рәхсәт ителми.

11.3 статья. Район тарафыннан чит ил валютасында бурыч алуларны гамәлгә ашыру һәм гарантияләр бирү үзенчәлекләре

1. Район Россия Федерациясеннән чит ил валютасында бурыч алулар башкарырга, Россия Федерациясенә чит ил валютасында бары тик Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 статьясындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алып, максатчан чит ил кредитларын Россия Федерациясе тарафыннан куллану кысаларында гына гарантияләр бирергә хокуклы.

11.4 статья. Муниципаль бурыч алуларның иң чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль бурыч алуларның иң чик күләме астында тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы бурыч алулар программалары буенча жирле бюджетка акча жәлеп итүнең жыелма күләме аңлашыла.

Хисап финанс елында районның үзләштергән гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның һәм Россия Федерациясе бюджет системасының максатчан билгеләнештәге бюджетларыннан бирелгән түләүсез бюджетара трансфертлардан тулысынча файдаланмауга бәйлә рәвештә финанс елының хисап елы ахырына барлыкка килгән калган объектларга районның бурыч йөкләмәләрен каплау объектларының гомуми суммасыннан артыграк булырга мөмкин, максатчан билгеләнештәге юридик затлардан нигезләмәләр, жирле бюджетларның яисә жирле бюджетларга Татарстан Республикасы бюджетыннан аларны бирү шартларын билгеләп каралган башка дотацияләренң баланслылыгын тәмин итү чараларын тәмин итүгә, шулай ук финанс елының хисап бюджеты керемнәренң хисап финанс елының эш көне тәмамланганнан соң жирле бюджетка күчерелгән нигезләмәләре объектына, шул исәптән мәжбүри әйләнешләр үткөрү тәртибендә, жирле бюджетларга субсидияләр.

3. Әгәр хисап финанс елында районның бурыч алуларының гомуми суммасы жирле бюджет дефицитын финанслауга юнәлтелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм әлеге статьяның 2 пунктында каралган мөмкин булган артыклыкларны исәпкә алып, районның бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән артып китсә, хисап финанс елы йомгаклары буенча, агымдагы елның 1 гыйнварына барлыкка килгән жирле бюджет акчаларының күрсәтелгән артыклык суммасындагы калдыклары Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында каралган максатларга юнәлдерелгә тиеш, агымдагы финанс елына бурычларның чик күләмен киметеп.

11.5 статья. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең иң чик күрсәткечләре

1. Жирле бюджет турындагы карар белән чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына (чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына) муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның иң югары чикләре (районның чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булганда), шул исәптән Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр, муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның иң югары чикләре (районның чит ил валютасындагы йөкләмәләре булганда) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләргә үтәгәндә билгеләнә.

3. Муниципаль бурыч күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) Жирле бюджет турындагы карар белән расланган, кире кайтарылмый торган керемнәрнең расланган күләмен һәм (яисә) физик затлар керемнәренә салымнан түләүләренә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәрен исәпкә алмыйча, Жирле бюджет керемнәренә гомуми күләмнән артмаса тиеш. Районга карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктта каралган чаралар кулланылган очракта, бурыч күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) физик затлар керемнәренә салымнан түләүләренә өстәмә нормативлары буенча Жирле бюджет керемнәренә расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренә гомуми күләмнәренә расланган 50 процентыннан артмаса тиеш.

4. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме, түбәндәге таләпләргә үтәгәндә, жирле бюджет турындагы карар белән раслана:

Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме өлеше Чираттагы финанс елына һәм план чорына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы белән яисә чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карар белән расланган тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләмнәренә 10 процентыннан артмаса тиеш, моңа Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләмнән тыш;

2) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) чираттагы финанс елының 1 гыйнварына барлыкка килгән муниципаль бурычны түләү һәм аларга хезмәт күрсәтү буенча түләүләренә еллык суммасы чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карар белән расланган жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренә һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләренә гомуми күләмнән 20 проценттан артмаса тиеш; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә чираттагы финанс елыннан һәм план чорыннан соң килүче елның 1 гыйнварыннан соң килүче елның һәм план чорының һәр елыннан соң.

11.6 статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләренә чит ил валютасындагы исемлегә, түбәндәге бөлешмәләргә күрсәтеп, үз эченә ала:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләр һәм алар тәэмин итә торган йөкләмәләр валютасы;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукы булу (булмау);

5) гарантияләрне бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган йөкләмәләр белдерелгән валютада бирелә.

3. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

11.7 статья. Муниципаль эчке алынмалар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурыч алулар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) чит ил максатчан кредитларын һәм (яисә) чит ил валютасында түләнгән торган максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы бурыч алу программасы белән билгеләнә:

чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) федераль бюджеттан чит ил максатчан кредитларын куллану кысаларында чит ил валютасында жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча (чираттагы финанс елында) жирле бюджетка акча жәлеп итү күләме һәм килеп туган бурыч йөкләмәләрен түләү сроклары (чираттагы финанс елында);

2) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында), максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән бурыч йөкләмәләрен түләү күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурыч алулар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

Статья 11.8. Муниципаль эчке бурыч алулар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурыч алулар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла һәм (яисә) түләнгән тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке бурыч алулар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке бурыч алу программасы белән билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырганда барлыкка килә торган жирле бюджетка акчалар жәлеп итү күләмнәре һәм бурыч йөкләмәләрен түләүнең иң чик сроклары;

2) тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурыч алулар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) тиешле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурычны үткөрү муниципаль эчке бурыч алулар программасында чагылыш тапмый.

Статья 11.9. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең Россия Федерациясе валютасындагы исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

3) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукы булу (булмау);

4) гарантияләрне бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында белдерелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

11.10 Статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр урнаштыруның чик күләмнәре

Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына (чираттагы финанс елына) план чорының һәр елына (чираттагы финанс елына) муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең номиналь хакы буенча иң чик күләме тиешле бюджет турында карар белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның югары чикләре нигезендә район Советы тарафыннан билгеләнә.

11.11 статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында килешүдән яки башка алыш-бирештән (төп йөкләмәдән) килеп чыккан акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне тәмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципалның йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне тәмин итми, шул исәптән аларны вакытыннан алда башкару яки бурычларны үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) житкән очракта да, тәмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәжбүри булып тора.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмә суммасы белдерелгән валютада бирелә.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә тәмин ителгән йөкләмәләр буенча субсидия жаваплылыгына ия.

6. Муниципаль гарантиядә күрсәтелә:

1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукый берәмлек – Район) һәм гарант

исеменнән гарант бирүче орган исеме;

2) бенефициар атамасы;

3) принципалның исеме;

4) тээмин итүгә гарантия бирелә торган йөкләмә (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (булганда) төп йөкләмәнең гамәлдә булу срогы яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срогы, яктарның исемнәре, төп йөкләмәләрнең башка житди шартлары күрсәтелеп);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантия үз көченә керү датасы яки гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу срогы;

9) гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбен кую вакыты һәм тәртибе, гарантия очрагын билгеләү;

10) гарантияне кире алу нигезләре;

11) гарант тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү тәртибе;

12) гарантиянең тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә, үтөлгәндә (туктатылганда) принципалның гарантия белән тээмин ителгән йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә яисә гарантиядә билгеләнгән башка очрактарда гарантия суммасын киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торган төп йөкләмә шартлары;

15) гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициарга гарант тарафыннан түләнгән акчаларны каплау турында принципалга карата таләбе булу яисә булмау (гарантның принципалга карата регресс таләбе, регресс);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, гарантның норматив хокукый актлары, Гарант исеменнән гарантия бирүче орган актлары белән билгеләнгән белешмәләр.

7. Гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын күздә тотмаган муниципаль гарантия бары тик хужалык жәмгыяте йөкләмәләре генә тээмин ителә ала, акцияләренең 100 проценты (өлешләре) Районга, аның мөлкәте Район милкендә булган муниципаль унитар предприятиегә карый.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) башлану белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язма ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртүгә хокуклы түгел.

10. Гарантка карата таләпнең муниципаль гарантия буенча кабул ителгән бенефициары, муниципаль гарантия белән тээмин ителә торган принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү, облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә бәйле рәвештә, күрсәтелгән хокукларны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләрдә күчәргә) тапшырыла алмый.

11. Кредит (заем, шул исәптән облигация) буенча принципал йөкләмәләрен үтәүне тээмин итә торган муниципаль гарантия фәкәт гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелгән, һәм (яисә) кредит (займ, шул исәптән облигация) чараларын максатсыз файдаланмаган очракта, муниципаль гарантия белән тээмин ителгән, аңа карата Россия Федерациясе законнары һәм (яисә) кредит шартнамәсе һәм (яисә) кредит буенча муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамә нигезендә

кредит буенча муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамә нигезендә кредит (заем, шул исәптән облигация) акчаларын максатчан файдаланмаган очракта гына Гарант тарафыннан чакыртып алынырга тиеш.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турындагы бенефициар таләбе (гарантияне үтәү турындагы бенефициар таләбе) гарантиядә билгеләнгән очракта гына (гарантия очрагы килеп чыкканда) гарантка белдерелергә мөмкин. Бенефициарның гарантияне үтәү турындагы таләбе гарантиядә билгеләнгән тәртиптә, гарантиядә күрсәтелгән документлар кушымтасы белән язма формада күрсәтелергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәү турындагы таләпне, шул исәптән, принципал йөкләмәләре гарантияләре белән тәэмин ителгән гарантияләренә үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) барлыкка килгән очракта, күрсәтергә хокуксыз.

14. Гарант бенефициар таләпләрен үтәү турында принципалга хәбәр итәргә һәм принципалга таләпнең күчәрмәсен тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән срока гарантияне үтәү турында бенефициар таләпләрен, күрсәтелгән таләпкә кушымта итеп куелган документларның нигезлелек һәм гарантия шартларына һәм аңа кушып бирелгән документларның туры килү-килмәве предметын карарга тиеш.

16. Гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе һәм аңа кушып бирелгән документлар нигезсез һәм (яисә) гарантия шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарга түбәндәге очракларда аның таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) гарантка гарантия бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу срогы) срогы тәмамланганнан соң таләп һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар гарантка тапшырыла;

2) таләп һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар гарантка гарантиядә билгеләнгән тәртипне бозып күрсәтелгән;

3) таләп һәм (яки) аңа кушып бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципалның принципал һәм (яки) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал йөкләмәләрен тиешенчә үтәүдән баш тартты;
) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

17. Муниципаль гарантия шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарның гарантияне һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документларны үтәү турындагы таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында бенефициарга хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант бенефициар таләпләренә каршы принципал тәкъдим итә алырлык каршылыктар чыгарырга хокуклы. Гарант хәтта принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да әлеге каршылыктарга хокукын югалтмый.

19. Гарантия үтөлеше турында бенефициар таләбе һәм аңа кушып бирелгән документлар муниципаль гарантиянең нигезле һәм тиешле шартларына туры килә дип танылган очракта, гарант гарантия белән билгеләнгән вакытта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантиядә каралган гарантның бенефициар алдындагы бурычы принципалның гарантия белән тәэмин ителгән срогы чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан да артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар каршында гарант йөкләмәсе

туктатыла:

1) гарант тарафыннан бенефициарга гарантиядә билгеләнгән күләмдә акча түләү белән;

2) ул бирелгән вакыт гарантиясендә билгеле бер вакыт узгач (гарантия гамәлдә булу срогы);

3) гарантия белән тәмин ителгән принципалның принципалга һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очракта яки күрсәтелгән йөкләмәләрне башка нигезләр буенча туктаткан очракта (бенефициар тарафыннан күрсәтелгән гарантка һәм (яисә) судка гарантияне үтәү турындагы гарантка таләпләр булуга карамастан);

4) бенефициарның гарантка һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча йөкләмәләреннән гарантны азат итү турындагы язма гаризасын кире кагу юлы белән, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1151 статьясында каралган гарантка принципал гарантия кире кагу нәтижәсендә, мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмау шарты белән, гарантия алу;

5) әгәр гарантия бирелгән принципал йөкләмәсә билгеләнгән срокта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәү турындагы таләпне күрсәткәннән соң (шул исәптән, принципалны һәм (яисә) бенефициарны бетерү белән бәйле рәвештә) төп йөкләмәне туктату яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип тану;

7) бенефициар белән башка затка тапшырылган яисә бенефициарның башка нигезләре буенча гарантия, хокуklar һәм (яисә) бурычларның гарантка карата таләпләрнең, гарантның алдан язмага ризалыгынан башка, төп йөкләмәләр буенча таләпләрнең хокуklары буенча икенче затка күчкән очракта (күрсәтелгән хокуklарны (хокуklарны һәм бурычларны) Россия Федерациясенә кыйммәтле кәгазьләр турындагы законнарында билгеләнгән тәртиптә облигацияләргә хокуklарның яңа хужасына (сатып алуыга) күчүгә, гарантия белән тәмин ителә торган принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйле рәвештә таләпләрне тапшырганнан (күчүдән) тыш;

8) принципал бүтән затка тапшырган яисә принципалга караган башка нигезләр буенча башка затка күчкән очракта, төп бурыч буенча принципалга караган хокуklар һәм (яисә) бурычлар (бурычлар) принципалның гарантның алдан язма ризалыгынан башка төп йөкләмә буенча тапшырылган очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очраklарда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очраklарда.

22. Бенефициарның гарант йөкләмәләре туктатылганнан соң гарантияне тотып калуы бенефициарның күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокуklарын сакламый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында мәгълүм булган Гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Бенефициар һәм муниципаль гарантияне чакыртып алу яисә туктатуга китерә торган хәлләр килеп чыгу турында мәгълүм булган принципал бу хакта гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Әгәр гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китерсә яки бенефициарның принципалга карата таләбе хокуklары гарантка юл куелуга бәйле булса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет кытлыгын финанслау чыганаklарында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрен үтәү бюджет кредиты бирү буларак карала.

25. Әгәр Гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китермәсә яки бенефициарның принципалга Карата таләбе хокуклары гарантка юл куелуга бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарантка гарант тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия буенча йөкләмәләрнең нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга таләбе гарант тарафыннан кире кайтарылган акчаларны кире кайтару исәбенә алынган акчалар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэмин ителгән кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш. Кредит (заем, облигациядән тыш) буенча принципал йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итә торган муниципаль гарантия кредит килешүендә (заем килешүендә) һәм (яисә) күрсәтелгән муниципаль гарантияне кредитор (заемчы) йөкләмәләрен бирү турындагы шартнамәдә үз ягыннан күрсәтелгән кредит (займ) акчаларының максатчан кулланылышын тикшереп тору шарты белән бирелә.

28. Муниципаль гарантия белән тәэмин ителгән кредит (займ) акчаларыннан максатсыз файдалану факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турында килешүдә билгеләнгән йөкләмәләрен үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясә законнарында, муниципаль гарантия бирү турындагы килешүдә билгеләнгән җаваплылык тоталар.

29. Бенефициарлар буенча билгесез затлар даирәсә булган йөкләмәләрен тәэмин итүгә бирелә торган муниципаль гарантия үзенчәлекләре Россия Федерациясә Бюджет кодексы белән билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясә нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләрен бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясә Бюджет кодексы белән билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләрен бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясә Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән өлеге карар белән билгеләнә.

11.12 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр

1. Район исемнән чыгарылган кыйммәтле кәгазьләр муниципаль кыйммәтле кәгазьләр дип таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты булып район Уставы белән муниципаль бурычларны гамәлгә ашыру хокукы бирелгән җирле администрация тора. Район тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазьләр төрләре, аларны эмиссияләү һәм мөрәҗәгатьләр тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясә Бюджет кодексы белән билгеләнә.

12 статья. Район бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертлар формалары

1. Район бюджетыннан бюджетара трансфертлар формасында бирелә: җирлекләренң бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр;

Россия Федерациясә Бюджет Кодексының 133 һәм 140 статьяларында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.6 статьясында билгеләнгән очрактарда район бюджетыннан шәһәр, авыл җирлекләре бюджетларына субвенцияләр бирү;

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;
Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;
башка бюджетара трансфертлар.

2. Район бюджетыннан шәһәр, авыл җирлекләре бюджетларына бюджетара трансфертлар (төзелгән килешүләр нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрән гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлардан тыш) шәһәр, авыл җирлекләренен җирле үзидарә органнары тарафыннан район бюджетыннан шәһәр, авыл җирлекләре бюджетларына бюджетара трансфертлар бирү кагыйдәләрендә билгеләнгән шартларны үтәгәндә бирелә.

Татарстан Республикасы бюджеты, шул исәптән шәһәр, авыл җирлекләре бюджетларына дотацияләр исәпләп чыгару һәм бирү буенча Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен муниципаль районнар бюджетларына бирелә торган субвенцияләрдән тыш, район бюджетыннан шәһәр, авыл җирлекләре бюджетларына Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44 статьясында каралган җирле бюджетларга бюджетара трансфертлар бирүнең төп шартларын шәһәр, авыл җирлекләренен тиешле җирле үзидарә органнары тарафыннан үтәү шарты белән бирелә.

3. Финанс ягыннан тәмин итү чыганагы булып торган җирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары, максатчан билгеләнеше булган Татарстан Республикасы бюджетыннан субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар булган җирле бюджетлардан, Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукый актлары нигезендә кабул ителгән район Советы карарлары белән билгеләнә.

12.1 статья. Җирлекләренен бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр бирү тәртибе

1. Җирлекләренен бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр район составына керүче җирлекләргә Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары таләпләре нигезендә кабул ителә торган район Советы карарлары нигезендә бирелә.

Җирлекләренен бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләренен гомуми күләме ел саен чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) район бюджеты проектын төзегәндә район составына керүче җирлекләренен бюджет тәмин ителешен тигезләүгә дотацияләренен суммар күләме һәм җирлекләренен исәп-хисаплы бюджет тәмин ителешен тигезләү критериена ирешү зарурлыгыннан чыгып исәпләнә торган дотацияләренен суммар күләме һәм җирлекләренен бюджет тәмин ителешен тигезләүгә Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 статьясындагы 5 пункттында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләренен суммар күләме буларак билгеләнә.

Җирлекләренен бюджет тәмин ителешен тигезләүгә Муниципаль берәмлекләр арасында район бюджетыннан дотацияләр бүлү, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 статьясындагы 5 пункттында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән тыш, Татарстан Республикасы Бюджет кодексына 12 нче кушымтада билгеләнгән тәртип нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Җирлекләренен бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр күләме һәм бүлү чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) район бюджеты турында район Советы карары белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проекты расланса, план чорына шәһәр, авыл җирлекләре арасында бүленмәгән бюджет тәмин

ителешен тигезләүгә район бюджетыннан план чорының беренче елына расланган дотацияләрнең гомуми күләменнән 20 проценттан да артмаган һәм план чорының икенче елына расланган күрсәтелгән дотацияләрнең гомуми күләменнән 20 проценттан да артмаган күләмдә раслау рәхсәт ителә.

3. Жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән тыш, хисаплы бюджет тәэмин ителеше районның шәһәр һәм авыл жирлекләренең хисаплы бюджет тәэмин ителешен тигезләү критерие буларак билгеләнгән дәрәжәдән артмаган шәһәр һәм авыл жирлекләренә бирелә.

Жирлекләрнең исәп-хисап бюджет тәэмин ителеше, халык структурасында, социаль-икътисадый, климатик, географик һәм башка объектив факторларда һәм бер кешегә карата муниципаль хезмәт күрсәтүләр бәясенә тәэсир итә торган шартларда аермаларны исәпкә алып, шәһәр һәм авыл жирлеге бюджетыннан салым базасыннан (салым потенциалыннан) чыгып алына торган салым керемнәре һәм район жирлекләре буенча шундый ук күрсәткеч белән билгеләнә.

Хисаплы бюджет тәэмин ителеше дәрәжәсе шәһәр һәм авыл жирлекләре буенча шәһәр һәм авыл жирлекләренең салым керемнәре чагыштырмасын, бюджет хезмәтләре һәм бер кешегә исәпләгәндә муниципаль хезмәт күрсәтүләр бәясенә тәэсир итүче факторларны һәм шартларны характерлаучы күрсәткечләр исемлеген тәэмин итә торган бердәм методика буенча билгеләнә һәм шәһәр һәм авыл жирлекләре өчен аерым билгеләнә ала.

Жирлекләрнең хисаплы бюджет тәэмин ителеше дәрәжәсен билгеләгәндә хисап чорына факттагы керемнәр һәм чыгымнар күрсәткечләрен һәм (яисә) аерым жирлекләрнең фаразлана торган керемнәре һәм чыгымнары күрсәткечләрен куллану рәхсәт ителми.

4. Әлеге статьяның 3 пунктында каралган дотацияләр бирелгән очракта, районның финанс-бюджет палатасы район бюджетыннан жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр алучы авыл һәм шәһәр жирлекләренең башкарма комитетлары житәкчеләре белән, жирлекнең социаль-икътисадый үсеше һәм муниципаль финансларын савыктыру чаралары каралган килешүләр төзәргә хокуклы.

Килешүләр төзү тәртибе, сроклары һәм әлеге пунктта күрсәтелгән килешүләргә таләпләр район Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

12.2 статья. Татарстан Республикасы бюджетына район бюджетыннан субсидияләр

1. Район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә район бюджетында карала.

12.3 статья. Муниципаль берәмлекләр бюджетларына район бюджетыннан субсидияләр

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләренә туры китереп кабул ителә торган район Советы карарларында каралган очракларда һәм тәртиптә башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү

буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен башкарганда барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында район бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләрне бирү максатлары һәм шартлары район Советы карары белән билгеләнгән төрлөккә жирле администрация арасында төзелгән килешүләр белән билгеләнә.

12.4 статья. Район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләре һәм аның тиешле Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган район Советы карарларында каралган очракта һәм төрлөккә шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гәмәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

12.5 статья. Район алдындагы акчалата йөкләмәләр

Район алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча бурычлы кеше билгеле бер датага район алдындагы акчалата йөкләмә нигезендә түлөргә тиешле акчалар суммасы бурыч булып тора.

2. Район алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр районның финанс активларын формалаштыра.

3. Район алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән төшерү һәм торгызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм төртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очрактан тыш, районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Район алдында акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм мондый йөкләмәләрне үтәүне тәэмин итә торган алыш-бирешләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләпләрнең хокукларын гәмәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пункттында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пункттында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гәмәлгә ашырыла.

5. Килешүдә башкача билгеләнмәгән очракта, район алдында акчалата йөкләмәләр тиешле сумманы район бюджетының бердәм сәчетына күчерү датасыннан бирле үтөлгән булып санала.

бүлек. БЮДЖЕТ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

13 татья. Проектны төзү төртибе һәм сәроклары

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, район Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә район Башкарма комитеты билгеләгән төрлөккә һәм вакытларда төзелә.

Район бюджеты проекты район Советы карары нигезендә бер елга (чираттагы финанс елына) яки өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм

раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проекты, районның чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында, районның социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә төзелә.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектының түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясе Президентының бюджет юлнамасында;

Районның социаль-икътисади үсеш фаразы турында;

Район бюджеты һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләр турында;

районның муниципаль программаларында.

14 статья. Социаль-икътисади үсеш фаразы

1. Районның социаль-икътисади үсеш фаразы ел саен район Башкарма комитеты тарафыннан район Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә эшләнә.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-икътисади үсеш фаразы план чорының параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

2. Социаль-икътисади үсеш фаразына аңлатма язуында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән, фаразланган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

15 статья. Бюджет керемнәрен фаразлау

1. Бюджет керемнәре район Советына бюджет турындагы карар проекты, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар, Россия Федерациясе Бюджет законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм район Советы карарлары, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының салым булмаган керемнәрен билгеләүче район Советы карарлары шартларында районның социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә фаразлана.

2. Район Советы карарының, китерә торган гомуми күләм мен үзгәртүгә керемнәре, район бюджеты һәм кабул ителгән соң проектының керткәннән соң, район Советына карау өчен, чираттагы финанс елында, район бюджетына үзгәрешләр керткәндә, алымдагы финанс елы күрсәткечләре өлешендә исәпкә алына.

16 статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру районның финанс-бюджет палатасы билгеләгән тәртиптә һәм методика нигезендә гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләргә үтәүгә аерым башкарыла.

Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) муниципаль бурыч нигезендә, шулай ук аның хисап финанс елында һәм алымдагы финанс елында үтәлешен исәпкә алып алып барыла.

17 статья. Муниципаль программалар

1. Район бюджеты акчалары хисабына тормышка ашырылган муниципаль программалар, аларны тормышка ашыруның нәтижәләгән бәяләүне исәпкә алып, район Советына бюджет турындагы карар проектының керткәнче, бер айдан да соңга калмыйча, район Башкарма комитеты тарафыннан эшләнә, кабул ителә һәм раслана.

III кисәк. ПРОЕКТНЫ, КАРАРЛАРНЫ КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ
18 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законнары, район Советы карарлары (бюджет турындагы Карардан тыш) белән билгеләнгән башка күрсәткечләр керә.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарда Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Татарстан Республикасының башка законнары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актларда билгеләнмәгән очракта, жирлекләр бюджетлары арасында керемнәргә бүлү нормативлары булырга тиеш.

Район бюджеты турындагы карар белән раслана:

- район бюджеты керемнәренең Баш администраторлары исемлеге;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары исемлеге;

- чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча яки чыгымнар төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (дәүләт (муниципаль) программалары һәм программага карамаган юнәлешләре), чыгымнар төрләренең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм (яисә) максатчан статьялары (дәүләт (муниципаль) программалары һәм эшчәнлек юнәлешләре), чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнары классификациясе чыгымнары төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча, шулай ук чираттагы финанс елына (бюджет чыгымнарын классификацияләү (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә); чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

- гавами норматив йөкләмәләргә үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә раслана торган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләмәнән кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләмәнән кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1

гыйнварына муниципаль эчке бурычның һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, муниципаль тышкы бурычның иң югары чиген күрсәтеп;

- район бюджетының Россия Федерациясә Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, район Советы карарлары белән билгеләнгән башка күрсәткечләре.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проекты расланган бюджетның планлы чор параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслый.

Район бюджетының план чорының параметрларын төгәлләштерү күздә тотыла:

1) Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турында карар проектына карау предметы булган күрсәткечләрнең төгәлләкләрен раслау;

2) район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыру яисә киметү яки аңа район бюджетының өстәмә максатчан статьялары (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен керту.

Шартлы рәвештә расланган чыгымнар дигәндә бюджет ассигнованиеләре бюджет чыгымнары классификациясә нигезендә план чорында бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

Район бюджеты турындагы карарда чираттагы финанс елыннан башлап, район бюджеты турындагы карарда билгеләнгән максатларга, тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яки) район бюджеты чыгымнарының гомуми күләмәннән тыш, кертелгән (бюджетта чагылырга) тәкъдим ителә торган салым булмаган керемнәрнең аерым төрләре (төрләре) буенча бюджет керемнәрен куллану каралырга мөмкин.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта район Советына тапшырыла:

- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында районның социаль-иқтисади үсешенең яқынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында районның социаль - иқтисади үсешенең көтелгән нәтижәләре;

чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-иқтисади үсеш фаразы;

чираттагы финанс елына һәм план чорына район берләштерелгән бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефицитының) фаразы;

- район бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплар;

чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның һәм (яки) тышкы бурычның югары чигенең иң югары чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәләшен бәяләү;

- күрсәтелгән бюджет сметаларына карата район Советы, суд системасы органнары, муниципаль финанс контроле органнары тарафыннан тәкъдим ителгән, күрсәтелгән органнарның финанс-бюджет палатасы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта бирелә торган бюджет сметалары проектлары;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектының төзү район Башкарма комитеты тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексының 171 статьясы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Район Башкарма комитеты чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карар проектының ағымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча район Советы каравына кертә.

19 статья. Бюджет турындагы карар проектының Район Советы тарафыннан карау

1. Чираттагы финанс елына бюджет турында карар проекты кертелгәннән соң, район Советына, район Советы Рәисе аны экспертиза үткөрү өчен район Контроль-хисап палатасына жиберә.

Районның контроль-хисап палатасы 1 декабрьгә кадәр бюджет турындагы карар проекты турында бәяләмә әзерли.

Район Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе район Советы депутатлары тарафыннан район бюджеты турындагы карар проектына төзәтмәләр әзерләгәндә исәпкә алына.

Чираттагы финанс елына бюджет турындагы карар проекты, район Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе белән, комиссия каравына, шулай ук район Советы депутатларына жиберелә.

2. Район бюджеты турында карар проекты жиберелгәннән соң, район Контроль-хисап палатасының комиссиягә, шулай ук район Советы депутатларына район бюджеты турында карар проектының беренче укылыш үткәрелә.

Беренче укылыш предметы булып муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карар проектының төп параметрларын хуплау тора.

Район бюджеты турындагы карар проекты беренче укылышта кабул ителгәннән соң ике атна эчендә район Советы тарафыннан икенче укылышта карала.

3. Икенче укылышта район бюджеты турындагы карар проекты тулысынча кабул ителә.

Район бюджеты турындагы карар проекты буенча килешмәгән сораулар килеп туган очракта, район Советы Рәисе карары белән килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин, аңа район Башкарма комитеты һәм район Советы вәкилләре бер үк санда керә.

Килештерү комиссиясе бәхәсле мәсьәләләрне район Советы рәисе раслаган регламент нигезендә район бюджеты турындагы карар проектының беренче һәм икенче укылышлары арасында карый.

4. Район бюджеты турында кабул ителгән карар кабул ителгән көннән өч көн эчендә имзалана һәм район Уставы белән билгеләнгән тәртиптә бастырыла.

20 статья. Бюджет турында карарны раслау сроклары һәм чираттагы финанс елына бюджет турында карар проектының кабул итмәү нәтижәләре

1. Район бюджеты турындагы карар чираттагы финанс елы һәм план чоры башланганчы каралырга, район Советы тарафыннан расланырга, район Башлыгы тарафыннан имзаланырга һәм рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга тиеш.

Районның жириле үзидарә органнары бюджет турында кабул ителгән карарны

вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм халыкка җиткерүне тәэмин итү буенча үз компетенцияләре чикләрендә мөмкин булган барлык чараларны күрергә тиеш.

Район бюджеты турындагы карар, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) район бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Район бюджеты турындагы карар имзаланганнан соң 10 көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

2. Чираттагы финанс елына бюджет турындагы карар финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

IV кисәк. РАЙОН БЮДЖЕТЫ ҮТӨЛЭШЕ

21 статья. Бюджет үтөлеше нигезләре

1. Район бюджетының үтөлеше район Башкарма комитеты тарафыннан тәэмин ителә.

Бюджетны үтәүне оештыру Районның Финанс-бюджет палатасына йөкләнә. Бюджет үтөлеше кабул ителгән Район бюджетына һәм касса планына туры килергә тиешле берләштерелгән бюджет росписесе нигезендә оештырыла.

Бюджет касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

Район бюджеты үтөлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан башкарыла.

2. Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару, касса планына үзгәрешләр кертү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә һәм район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алуучылар игътибарына җиткерелә.

22 статья. Район бюджетының керемнәр буенча үтөлеше

1. Район бюджетының керемнәр буенча үтөлешен күздә тоту:

- керемнәрне бердәм бюджет хисабына күчерү һәм күчерү;
- бюджетка артык түлөнгән табыш суммаларын кире кайтару;
- артык түлөнгән яки артык алынган суммалар хисабына;
- бюджетка түләүләр керемнәре администраторы тарафыннан төгәлләштерү;
- Федераль казначылык тарафыннан артык түлөнгән яки түләттерелгән салым, жыйымнар һәм башка түләүләр суммаларын кире кайтару (зачет) өчен кирәкле акчаларны күчерү;
- бюджет керемнәрен исәпкә алу һәм тиешле бюджет керемнәре турында хисап төзү.

23 статья. Район бюджетының чыгымнар буенча үтөлеше

1. Бюджетның чыгымнар буенча үтөлешен күздә тоту:

- бюджет һәм акчалата йөкләмәләрне кабул итү һәм исәпкә алу;
- акчалата йөкләмәләрне раслау;
- акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү;
- акчалата йөкләмәләрнең үтөлешен раслау.

2. Башкару бюджет язмасы нигезендә оештырыла.

3. Бюджет акчаларын баш бүлүчөлөрнөң (бүлүчөлөрнөң) бюджет язмалары районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгелэнгән тәртиптән һәм жыелма бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан расланган бюджет йөкләмәләре лимитларыннан чыгып төзелә.

Бюджет йөкләмәләре чыгымнары һәм лимитлары буенча бюджет язмасы күрсәткечләре ведомство буйсынуында торган бюджет акчаларын бүлүчөләргә һәм (яисә) алучыларга чираттагы финанс елы башланганчы җиткерелә.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең (бүлүченең) чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләренә жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә үзгәртү рөхсәт ителми.

Бюджет учреждениеләре буйсынган бюджет акчаларының төп бүлүчесе билгеләнгән Тәртипкә туры килеп, бюджет росписисе күләмнәреннән чыгып, бюджет учреждениесенең сметасы төзелә, раслана һәм алып барыла. Бюджет сметасы күрсәткечләре китерелгән бюджет бурычлары лимитлары чигендә операцияләр классификациясенең тиешле төркемнәренең (статьяларының) статья кодлары буенча детальләштерелә ала.

Район финанс-бюджет палатасы билгеләнгән очракта һәм тәртиптә, чыгымнар буенча бюджет үтәлешен оештырганда, алымдагы финанс елының тиешле чорында бюджет акчаларын баш бүлүчөләргә, бүлүчөләргә һәм алучыларга түләүнең иң чик күләмен (финанслауның иң чик күләмнәре) раслау һәм җиткерү күздә тотылырга мөмкин.

Район бюджетын үтәгәндә бюджет турындагы карар белән расланган керемнәренә гомуми күләмнән тыш фактта алынган керемнәр, алымдагы елга бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, муниципаль бурычны түлөгү, шулай ук аларны үтәү өчен Россия Федерациясә Бюджет Кодексының 217 статьясындагы 3 пункттында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре җитмәгән очракта, муниципаль берәмлекнең гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан җибәрелә ала.

Бюджетны үтәгәндә район бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәрдән тыш фактта фактта алынган субсидияләр һәм субвенцияләр, шулай ук физик һәм юридик затлардан кире кайтарылмый торган керемнәр, алымдагы елга район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертмичә, чыгымнарны арттыруга юнәлдерелә.

Бюджет процессында катнашучылар тарафыннан аларның вәкаләтләре кысаларында гамәлгә ашырыла торган операцияләренә исәпкә алу татарстан республикасы Финанс министрлыгының территориаль органында ачыла торган шәхси счетларда башкарыла.

Бюджеттан касса түләүләре казначылык органы тарафыннан түләү документларын тапшыру чираты тәртибендә район бюджетының бердәм счетында калган акчаларның факттагы булуы чикләрендә башкарыла.

Район бюджетына касса керемнәре һәм бюджеттан касса түләүләре буенча барлык операцияләр казначылык органы тарафыннан Россия Федерациясә бюджет классификациясә кодлары буенча үткәрелә һәм исәпкә алына.

Район бюджетын үтәү операцияләре, Россия Федерациясә Бюджет кодексына һәм Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән тәртипкә күрә, бүленмәгән керемләренә кертү операцияләреннән башка, 31 декабрьдә тәмамлана. Бюджет бүлештерүләре, бюджет бурычлары лимитлары һәм финанслауның иң югары күләмнәре 31 декабрьдә гамәлдән чыга. Бюджет акчалары алучылары тарафыннан кулланылмаган бюджет акчалары калдыклары, әгәр Россия Федерациясә Бюджет

кодексында башка каралмаса, бу елгы финанс елының соңгы ике Рабочая көннөрәннән соңга калмыйча, бюджет акчалары алуучылары тарафыннан бюджетның бердәм счётына күчерелергә тиеш.

Казначылык органнары финанс-бюджет палатасына район бюджетын үтәү буенча касса операцияләре, шулай ук районның берләштерелгән бюджетына керүче башка бюджетларның үтөлеше буенча касса операцияләре турында мәгълүмат тапшыралар.

V бүлек.

БЮДЖЕТ ХИСАБЫН ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРҮ, КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

24 статья. Бюджет хисабын төзү

1. Район бюджеты үтөлеше нәтижеләре буенча хисап төзелә. Бюджет хисабының нигезләре һәм бюджет хисаплыгы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

2. Бюджет хисаплылыгы үз эченә ала:

- 1) бюджет үтөлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтөлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижеләре турында хисап;
- 4) акча чараларының хәрәкәте турында хисап;
- 5) аңлатма язуы.

3. Бюджет үтөлеше турындагы хисапта Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы буенча бюджет үтөлеше турындагы белешмәләр тупланган.

Бюджет үтөлеше балансында муниципаль берәмлекләрнең финанс һәм финанс активлары, хисап чорының беренче һәм соңгы көненә бюджет исәбе счёtlары планы буенча йөкләмәләре турында белешмәләр бар.

Эшчәнлекнең финанс нәтижеләре турында хисапта хисап чорында эшчәнлекнең финанс нәтижеләре турында мәгълүмат тупланган һәм дөүлэт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча төзелә.

Акчалар хәрәкәте турындагы хисап дөүлэт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча бюджетлар счёtlары буенча операцияләрне чагылдыра.

Аңлатма язуында бюджет үтөлеше турындагы мәгълүмат, бюджет үтөлеше турындагы хисапта бирелгән өстәмә мәгълүмат, Россия Федерациясе Финанс министрлыгының норматив хокукый актларында билгеленгән мәгълүматны ачуга карата таләпләр нигезендә тупланган.

4. Районның бюджет акчаларының Баш администраторлары (алга таба-бюджет акчаларының Баш администраторлары) ведомство буйсынуындагы бюджет акчаларын алуучылар (бүлүчеләр), бюджет керемнәре администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы администраторлары тарафыннан бирелгән бюджет хисаплылыгы нигезендә бюджет хисаплылыгын төзиләр.

Бюджет акчаларының Баш администраторлары бюджет хисаплылыгын районның финанс-бюджет палатасына алар билгеләгән срокларда тапшыралар.

5. Муниципаль районның бюджет хисаплылыгы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының бюджет хисаплылыгы нигезендә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан төзелә.

6. Муниципаль районның бюджет хисаплыгы еллык булып санала. Бюджет

үтөлеше турында хисап квартал саен бирелә.

7. Муниципаль районның бюджет хисапчылыгы районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан муниципаль район башкарма комитетына тапшырыла.

8. Агымдагы финанс елынып беренче кварталында, ярты еллыгында һәм тугыз аенда муниципаль район бюджеты үтөлеше турындагы Отчет муниципаль район Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм шулай итеп муниципаль район Советына һәм муниципаль район Контроль-хисап палатасына жиберелә.

Муниципаль районның контроль-хисап палатасы квартал саен муниципаль район бюджетының үтөлеше турында муниципаль район Советына мәгълүмат бирә, анда агымдагы елга район бюджеты турында расланган карар белән расланган күрсәткечләр һәм бюджет процессында катнашучылар тарафыннан гамәлдәге законнарның үтөлеше белән чагыштырганда керемнәр Формалаштыру һәм башкарылган чыгымнар турында факттагы мәгълүматлар китерелә.

Муниципаль район бюджеты үтөлеше турында еллык хисаплар район Советы тарафыннан расланырга тиеш.

25 статья. Хисапны тәкъдим итү, тикшерү һәм раслау

1. Районның бюджет хисапчылыгы еллык булып тора.

2. Районның бюджет хисапчылыгы районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисапчылыгы нигезендә төзелә һәм район башкарма комитетына тапшырыла.

Еллык хисап үтөлеше турында район Советы карары белән расланырга тиеш.

3. Район бюджеты үтөлеше турында еллык хисап, аны район Советына тапшырганчы, тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисапчылыгын тышкы тикшерүне һәм район бюджеты үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә ала.

Район бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла.

Район Башкарма комитеты бюджетның үтөлеше турында отчетны аңа тәжрибә эзерләү өчен агаымдагы финанс елының 1 апреленнән соңга калдырмый тапшыра. Район бюджетының үтөлеше турында еллык отчетка тәжрибә эзерләү 1 айдан артмыйча башкарыла, бу бюджет акчаларының төп администраторларының еллык бюджет отчетлыгының эчке тикшеренүе мәгълүматлары нигезендә алып барыла.

Район бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан бер үк вакытта район башкарма комитетына юнәлтеләп тапшырыла.

4. Ел саен, агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча, район Башкарма комитеты район Советына хисап финанс елы өчен район бюджеты үтөлеше турында еллык отчет, район бюджеты үтөлеше турында район Советы карары проекты, район бюджеты үтөлеше турында башка бюджет хисапчылыгы, районның берләштерелгән бюджеты үтөлеше турында бюджет хисапчылыгы һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар кушып тапшыра.

Район бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижеләре буенча район Советы район бюджеты үтөлеше турында еллык хисапны раслау яки кире кагу турында Карар кабул итә.

Район Советы тарафыннан район бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисап кире кагылган очракта, ул мәгълүматларны дәрәс булмаган яки тулы булмаган

чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

5. Район бюджеты үтөлеше турындагы карар белән хисап финанс елы өчен район бюджеты үтөлеше турындагы хисап раслана, анда район бюджеты керемнәренә, чыгымнарының һәм дефицитының гомуми суммасы күрсәтелә.

Район Советының хисап финанс елында район бюджеты үтөлеше турындагы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

бюджет керемнәрен классификацияләү кодлары буенча район бюджеты керемнәре;

район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча район бюджеты чыгымнары;

бюджетлар чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча район бюджеты чыгымнары;

бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары.

VI бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

26 статья. Муниципаль финанс контроле.

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган хокукый актлар, район бюджетыннан физик затларга бүтән түлөөләр буенча гавами норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләр, шулай ук муниципаль контрактлар, шартнамәләр (киләшүләр) шартларын үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм алга таба бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле Югары Ослан муниципаль районының Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла.

Контроль-хисап палатасы район бюджеты акчаларын алучыларның бюджет акчалары, район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары администраторлары акчалары белән операцияләренә, шулай ук бюджет кредитларын, бюджет инвестицияләрен һәм муниципаль гарантияләренә алучыларның Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренә контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында» 07.02.2011 ел, №6-ФЗ Федераль закон нигезендә бюджет акчаларын бүлеп бирү, алу, максатчан файдалану һәм кире кайтару шартларын үтәүгә тышкы финанс контролен гамәлгә ашыра.

3. Эчке муниципаль финанс контроле Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты, Югары Ослан муниципаль районы Финанс-бюджет палатасы тарафыннан башкарыла.

Районның Башкарма комитеты, Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан эчке муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру рәвешләре һәм тәртибе, бюджет акчаларының баш эш бирүчеләре, бюджет керемнәренә баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары тарафыннан Россия Федерациясенә _ Бюджет кодексы, әлегә Нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

4. Алдан тикшерү Югары Ослан муниципаль районы бюджеты үтөлеше барышында бюджет бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

Алга таба контроль Югары Ослан муниципаль районы бюджетының үтөлеше нәтижәләре буенча, аның үтөлешенең законлылығын, исәп-хисапның дәрәслеген билгеләү максатыннан башкарыла.

Совет Рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы Башлыгы

Е.А. Варакин